

UŠI

Naglavna ušivost (pogovorno uši) je pogosto stanje, ki nastane zaradi naselitve las in lasišča z naglavno (lasno) ušjo. Pojavlja se po vsem svetu, v vseh družbenih okoljih, najpogosteje pri otrocih. Za bolezen je značilno srbenje lasišča, lahko pa je okužena oseba povsem brez težav.

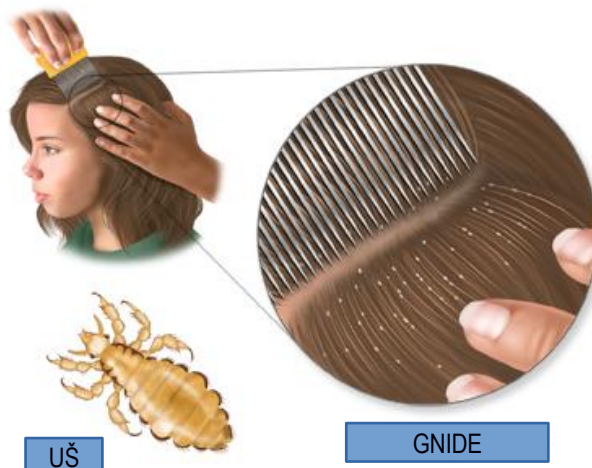
POVZROČITELJ: Povzročitelj bolezni je parazit, naglavna uš. Življenjski cikel uši traja približno en mesec. V tem času samica izleže 7-10 jajčec dnevno, ki se čvrsto primejo začetnega dela otrokovih las. Jajčeca, ki jih pogosto imenujemo gnide, so ovalne oblike, zorijo 8 dni, v tem času postanejo bele barve in bolj vidne. Nato zorijo še 8 dni in končno postanejo odrasle uši.

Odrasla naglavna uš je sivo-bele barve, dolga 2-3 mm in jo vidimo s prostim očesom. Ima usta, s katerimi sesa kri in noge, s katerimi se drži las. Odrasle uši sesajo kri na lasišču ter na obrazu in vratu v bližini lasišča. Odrasla uš preživi največ 55 ur brez človeka, za razmnoževanje postane neučinkovita že precej prej.

PRENOS BOLEZNI: Bolezen se med ljudmi prenaša z direktnim stikom, manj verjeten je prenos posredno s pokrivali, krtačami in glavniki. Pogosteje obolevajo otroci v vrtcih in šolah, ženske in tudi ljudje z daljšimi lasmi. Naglavne uši ne skačejo, ne letajo in se ne prenašajo s hišnimi ljubljenci.

KLINIČNA SLIKA: Glavna značilnost bolezni je srbež lasišča, ki je pravzaprav alergijska reakcija na slino uši, ki jo le-te sprostijo med hranjenjem (sesanjem krvi) na človeškem lasišču. Na lasišču, vratu in za uhlji lahko vidimo razpraskanine. Posledično lahko pride na teh mestih do bakterijske okužbe kože.

DIAGNOZA: Na bolezen pomislimo pri osebi s srbečico lasišča, posebej pri otrocih. Diagnozo potrdimo tako, da najdemo živo naglavno uš. Potreben je natančen pregled celotnega lasišča, ki ga lažje izvedemo na mokrih laseh. Odrasla uš je izmuzljiva, zato jo težje najdemo, gnide pa so čvrsto prilepljene na lase, se ne premikajo, in jih zato lažje najdemo. Za razliko od prhljaja ali odluščenih krast se gnide zelo čvrsto držijo las. Če najdemo samo gnide, s tem ne potrdimo aktivne okužbe. Gnide lahko ostanejo na lasišču tudi po uspešni terapiji s šamponom za odstranjevanje uši. Če najdemo na polovici kvadratnega centimetra vsaj pet gnid, je velika verjetnost, da ima oseba aktivno okužbo. Gnide, ki jih najdemo izven lasišča, večinoma niso žive.

ZDRAVLJENJE: Pred začetkom zdravljenja je pomembno pregledati celotno lasišče za žive uši. Če najdemo samo gnide, ki so na laseh več kot 6,5 mm od lasišča, to ne govori za aktivno okužbo. Če najdemo gnide na razdalji manj kot 6,5 mm od lasišča, aktivno pregledujemo lasišče v naslednjih dneh in iščemo žive uši. Za zdravljenje se uporabljajo različni šamponi, ki so dostopni v prosti prodaji v lekarni. Pri uporabi šamponov sledimo priloženim navodilom. Po nanosu šampona na lasišče le-tega spiramo s toplo, ne vročo, vodo, spiramo samo lasišče, ne telesa. Domači oljni pripravki (npr. olivno olje, maslo) so odsvetovani.

VKLJUČITEV V VRTEC/ŠOLO: Otroke, ki imajo naglavne uši ali gnide ni potrebno izključiti iz vrtca ali šole. Uši so pogosto prisotne že več tednov preden jih sploh odkrijemo. Prav tako večina otrok z gnidami ne razvije aktivne okužbe. Otrok z ušmi naj se izogiba direktnega stika z lasmi drugih otrok, potrebna je čimprejšnja odstranitev uši s šamponom.

UKREPI V DOMAČEM OKOLJU: V primeru potrjene okužbe z naglavno ušjo je potrebno pregledati lasišče vseh družinskih članov. Če pri katerem od njih najdemo žive uši ali gnide v razdalji 1 cm od lasišča, je potrebno zdravljenje s šamponom za odstranjevanje uši. Zamenjamo posteljnino. V vroči vodi, ki ima vsaj 55 °C, umijemo glavnike, lasne krtače, oblačila in perilo, ki ga je uporabljala oseba z ušmi dva dni pred začetkom zdravljenja. Kar je možno od naštetega posušimo v sušilnem stroju. Kar ne moremo oprati, suho očistimo ali shranimo v zaprte plastične vrečke za dva tedna. Posesamo vse površine, s katerimi je bila v stiku oseba z ušmi (tla, preproge, pohištvo).

Vir:

https://www.uptodate.com/contents/pediculosis-capitis?search=lice%20in%20children&source=search_result&selectedTitle=1~93&usage_type=default&display_rank=1

Fotografije:

<https://www.nhs.uk/conditions/head-lice-and-nits/>

<https://medlineplus.gov/ency/article/000840.htm>

<https://www.hopkinsmedicine.org/health/treatment-tests-and-therapies/no-panic-guide-to-head-lice-treatment>